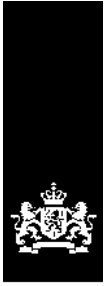

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Jaarverslag RIEC's 2010

Versie 1.0

Datum 23 augustus 2011
Status definitief

Inhoud

Inleiding 3

1 Doel van de RIEC's 4

1.1 Reikwijdte 4

2 Algemeen beeld 2010 5

3 Versterken bestuurlijke aanpak 7

3.1 Inrichting 7
3.1.1 Themaspecifieke convenanten 7
3.2 Aansluiting gemeenten 7
3.3 Uniformering 8
3.3.1 Expertgroepen 8
3.3.2 Informatiesystemen 8
3.4 Vergroten bekendheid bestuur 9
3.5 Verbeteren informatiepositie 9
3.6 Versterken samenwerking 9
3.7 Faciliteren integrale aanpak 10
3.7.1 Informatieknooppunt 10
3.7.2 Informatie-uitwisseling 10
3.7.3 Synergie 10
3.8 Samenwerking andere partijen en bedrijfsleven 11
3.8.1 Publiek-private samenwerking 11

4 Bibob 12

4.1 Regionaal Bibob-beleid 12
4.2 Deskundigheidsbevordering 12
4.3 Wetswijziging 12

5 Bijdragen RIEC's aan convenantthema's 13

5.1 Vastgoedfraude 13
5.2 Georganiseerde Hennepteelt 13
5.3 Mensenhandel 13
5.4 Algemene instrumenten 13

6 Conclusies 15

7 Vooruitblik 16

Inleiding

Uit de praktijk:
De kranten staan er vol mee. Illegale hennepkwekerijen, vastgoed-criminaliteit, mensenhandel, witwaspraktijken en ga zo maar door. Criminelen verplaatsen zich van de onder- naar de bovenwereld. Ze maken gebruik van plaatselijke infrastructuren en faciliteiten. Dit heeft gevolgen voor de Nederlandse burger. Verloedering op straat, verwaarlozing van panden, huisjesmelkers, mensen- en drugshandel en afpersing leveren veel problemen op in de samenleving. De aanpak van georganiseerde misdaad vraagt om een georganiseerde overheid. Daarbij is het noodzakelijk dat alle overheidspartijen informatie over onder andere individuen, families, buurten, bedrijven met elkaar delen. Door de verschillende puzzelstukken in elkaar te passen, ontstaat een compleet beeld. Vervolgens kunnen partijen gezamenlijk optreden.

In 2007 is door de toenmalige ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Justitie het programma 'Bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad' gestart. De uitwerking in het gelijknamige plan van aanpak beschreef onder andere de uitvoering van pilots, gericht op de inrichting en werking van Regionale Informatie- en ExpertiseCentra (RIEC's). In 2008-2009 zijn de RIEC's begonnen. Inmiddels is er een landelijk dekkend netwerk van RIEC's actief en de minister van Veiligheid en Justitie heeft bepaald dat de rijksfinanciering van de RIEC's per 1 januari 2012 een structureel karakter krijgt.

De RIEC's zijn netwerkorganisaties: zij fungeren als informatiecentrum voor de partners, waaronder openbaar bestuur, politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, SIOD en FIOD. De samenwerking tussen de partners is vastgelegd in het Regionaal Convenant Geïntegreerde Aanpak Georganiseerde Misdaad. Het doel van dit convenant is gezamenlijk invulling te geven aan de geïntegreerde aanpak van georganiseerde misdaad.

Om de ontwikkeling en voortgang van de RIEC's vanuit het ministerie van Veiligheid en Justitie te monitoren, evalueren en – waar nodig – bij te sturen, leggen de korpsbeheerders jaarlijks[1] verantwoording af over de bereikte resultaten van de RIEC's.

Hoe hebben de RIEC's zich in 2010 verder ontwikkeld en welke activiteiten hebben zij ontplooid? Dat leest u in dit verslag.

1 *Het jaarverslag van de RIEC's over de jaren 2008 en 2009 tezamen is vorig jaar aan de Tweede Kamer aangeboden. Kenmerk: Kamerstukken II, 2009–2010 29 911, nr. 42.*

1 Doel van de RIEC's

Het belangrijkste doel van de RIEC's is het ondersteunen van de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Dit doen de RIEC's door:

- Primair, het versterken van de bestuurlijke aanpak. Bijvoorbeeld via het creëren van bewustwording, versterking van de regionale samenwerking, verbetering van de informatiepositie deskundigheidsbevordering, de ontwikkeling van bestuurlijke instrumenten en het stimuleren van informatie-uitwisseling;
- Secundair, het faciliteren van de geïntegreerde aanpak, oftewel bijdragen aan een georganiseerde overheid door een verbindende rol te spelen als informatiemakelaar. In de geïntegreerde aanpak worden naast strafrechtelijke vervolging en fiscale handhaving ook bestuurlijke instrumenten (zoals de Wet Bibob) ingezet om de georganiseerde criminaliteit aan te pakken.

1.1 Reikwijdte

Er zijn verschillende definities van 'georganiseerde criminaliteit'. Als uitgangspunt geldt dat de RIEC's zich richten op de fenomenen die de minister van Veiligheid en Justitie op basis van het nationaal dreigingsbeeld voor politie en Openbaar Ministerie (OM) heeft benoemd tot prioritaire fenomenen in de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. Deze fenomenen zijn in de jaarplannen en werkzaamheden van de RIEC's tot uitgangspunt genomen. Daarmee wordt een optimale aansluiting bewerkstelligd bij de werkzaamheden van de andere opsporings- en handhavingsdiensten, om de gewenste geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit te bevorderen.

De focus van de RIEC's is gericht op de volgende verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit:

- mensenhandel en -smokkel;
- georganiseerde hennepteelt;
- fraude en misbruik in de vastgoedsector;
- witwassen en daaraan gerelateerde vormen van financieel-economische criminaliteit;
- door de convenantpartners te bepalen verschijningsvormen van georganiseerde criminaliteit, zoals milieucriminaliteit;
- toepassing Wet Bibob;
- bestrijden van handhavingsknelpunten.

2 Algemeen beeld 2010

De jaren 2008 en 2009 stonden vooral in het teken van de opbouw van de RIEC's. De ontwikkeling hiervan liep uiteen. Dit kwam onder andere door regionale verschillen op het gebied van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Ook was een aantal RIEC's – Midden-Nederland, Zuid-Oost-Brabant en Gelderland Midden-Zuid – in 2009 nog niet gestart.

In 2010 zijn de RIEC's verder ontwikkeld. Er is een grote stap gemaakt in het uniformeren en uitbreiden van de RIEC's. Toch zijn er nog steeds verschillen qua werkwijzen en capaciteit. Een aantal RIEC's is al vergevorderd in de ontwikkeling van de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak in de regio. Andere RIEC's zijn nog bezig om de partners in de regio te laten aanhaken. De verschillen tussen de RIEC's worden wel steeds kleiner.

Dankzij de RIEC's is de bewustwording van gemeenten met betrekking tot georganiseerde criminaliteit vergroot. Er is geïnvesteerd in versterking van de bestuurlijke expertise (onder andere op het gebied van Bibob) en er zijn bestuurlijke instrumenten ontwikkeld. Verder is de informatie-uitwisseling tussen de verschillende convenantpartners geïntensiveerd.

Uit de praktijk:
Gemeenten en andere partners hebben het RIEC om ondersteuning gevraagd voor de aanpak van een aantal families in het werkgebied. Door het bij elkaar brengen van informatie die binnen de verschillende overheidsdiensten aanwezig was, kwamen de financiële successen en economische machtsposities die met criminaliteit zijn verworven in beeld. Zo hadden deze families buiten een aantal uitkeringen geen 'witte' inkomsten, maar waren ze wel in het bezit van veel vastgoed, luxe auto's en diverse bedrijfjes. Bij de politie waren ze bekend vanwege een groot aantal delicten. De eerste resultaten waren belastingaanslagen van 3,5 miljoen euro, beslaglegging van auto's en onroerend goed en het stopzetten en terugvorderen van onterecht ontvangen sociale uitkeringen.

Veel RIEC's hebben inmiddels belangrijke bijdragen geleverd aan de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Zo is onder meer bijgedragen aan belastingaanslagen, beslagleggingen van auto's en onroerend goed en het stopzetten en terugvorderen van onterecht ontvangen sociale uitkeringen. Ook zijn vergunningen ingetrokken en konden er maatregelen worden getroffen die variëren van fiscale aanpak, civiele aansprakelijkheidsstelling, tot het opleggen van een last onder dwangsom en het uitsluiten van contracten met overheidsdiensten.

De opbouw van de RIEC's vergt tijd. Niet elke gemeente realiseert zich nog voldoende dat georganiseerde criminaliteit zich ook binnen de eigen gemeentegrenzen afspeelt en dat er bestuurlijke mogelijkheden zijn om dit aan te pakken. De eerste contacten met burgemeesters zijn vaak goed, maar de aansluiting in de rest van de organisatie ontbreekt hier en daar. De koppeling tussen de problemen 'op straat' en de werkwijze van criminele organisaties wordt nog te weinig gelegd. De impact van

georganiseerde criminaliteit wordt vaak pas duidelijk aan de hand van casussen uit de praktijk. Daarnaast is het noodzakelijk dat de partners vanuit een breder perspectief naar georganiseerde criminaliteit kijken en het eigen belang aan de kant schuiven. Dit vraagt om onderling vertrouwen en de overtuiging dat de geïntegreerde aanpak de juiste is. Informatie-uitwisseling blijft een continu punt van aandacht, ook bij het ontsluiten van de verschillende informatiesystemen.

Uit de praktijk:
Het RIEC analyseerde een strafrechtelijk onderzoek naar een crimineel netwerk, dat zich bezig hield met de georganiseerde hennepteelt. Ondermeer de verwevenheid van onderwereld met lokale bovenwereld is in beeld gebracht. Een groot aantal bedrijven bleek het criminele netwerk willens en wetens gefaciliteerd te hebben, variërend van klusbedrijf tot bank. Lang niet altijd waren die via het strafrecht aan te pakken. Met de convenantpartners zijn andere mogelijkheden in beeld gebracht waarmee deze belangrijke facilitators van criminaliteit kunnen worden aangepakt. Deze variëren van fiscale aanpak, civiele aansprakelijkheidsstelling, tot het uitsluiten van contracten met overheidsdiensten en zijn nu in voorbereiding.

3 Versterken bestuurlijke aanpak

In 2010 zijn gemeenten, provincies, politie en het OM geadviseerd over de gehele bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit; van het ontwikkelen en versterken van het bestuurlijk instrumentarium en de informatiehuishouding tot het treffen van maatregelen door de gemeenten aan de hand van de barrièremodellen en concrete casuïstiek op de thema's Bibob, hennep, vastgoedcriminaliteit, mensenhandel/uitbuiting en fenomenen, zoals de aanpak van woonfraude en vechtsportgala's.

3.1 Inrichting

De RIEC's vormen samen een landelijk dekkend netwerk en worden beheersmatig aangestuurd door een van de korpsbeheerders binnen de eigen RIEC-regio. De overige relevante partners worden via regionale stuurgroepen betrokken bij de besturing van de RIEC's. De prioriteiten van werkzaamheden van het RIEC worden vastgesteld door de regionale driehoek (of waar het meerdere politieregio's betreft, meerdere driehoeken), of door de regionale driehoek gemandateerde organen, zoals regionale stuurgroepen.

In 2010 zijn verkennende gesprekken gevoerd voor samenwerking tussen RIEC Oost-Nederland en RIEC Gelderland Midden-Zuid. Eind 2010 hebben de regionale colleges van Oost-Nederland en Gelderland Midden-Zuid ingestemd met deelname.

3.1.1 Themaspecifieke convenanten

Om de informatie-uitwisseling tussen de partners te verbeteren zijn er, naast de thema's uit het overkoepelende Regionaal Convenant Geïntegreerde Decentrale Aanpak Georganiseerde Misdaad, ook themaspecifieke convenanten en formats ontwikkeld. Hierin is scherp beschreven welke gegevens voor bepaalde thema's uitgewisseld kunnen.

> Uit de praktijk:
> Naar aanleiding van een grootschalig strafrechtelijk onderzoek naar georganiseerde handel in softdrugs vanuit een aantal growshops in de regio hebben de betrokken gemeenten met het RIEC samengewerkt om het bestuurlijk instrumentarium in de volle omvang in te kunnen zetten tegen deze growshops en hun eigenaren. De bestuurlijke procedures en het strafrechtelijk onderzoek lopen nog.

3.2 Aansluiting gemeenten

Eind 2009 waren 277 van de 431 gemeenten (64 procent) bij een RIEC aangesloten. Eind 2010 is dit aantal gestegen naar 314 van de 418 gemeenten (75 procent).

Tabel 1. Gemeenten aangesloten bij een RIEC op 31 december 2010

RIEC-regio	Aantal gemeenten in regio	Aantal gemeenten aangesloten	Percentage gemeenten aangesloten
Noord	62	62	100
Oost-Nederland	46	34	74
Midden-Nederland	41	8	20
Noord-Holland	49	49	100
Haaglanden/Hollands-Midden	34	34	100
Zuid-Holland Zuid	19	17[2]	89
Zuid-West-Nederland	59	52[3]	88
Limburg	33	18	55
Zuid-Oost-Brabant	21	21	100
Rotterdam-Rijnmond	19	19	100
Gelderland Midden-Zuid	35	0	0
Totaal	***418***	***314***	***75***

3.3 Uniformering

In het jaarverslag 2008/2009 was een van de conclusies dat meer uniformiteit tussen de RIEC's gewenst was. Er is in 2010 behoorlijk geïnvesteerd in deze uniformiteit. Tijdens het tweemaandelijks Landelijk Overleg van de hoofden RIEC's worden de ontwikkelingen en knelpunten van de RIEC's besproken. In de vergaderingen wordt kennis en expertise gedeeld en er is afstemming over bijvoorbeeld de inrichting van de RIEC's, werkprocessen, samenwerkingsrelaties in de regio, informatie-uitwisseling, het vergroten van de kennis en betrokkenheid van lokale besturen, opleidingen van de medewerkers, 'best practices' en de voortgang.

Nagenoeg elk RIEC heeft een analist en een Bibob-specialist in dienst. In 2010 is besloten om een uniform informatiesysteem in te voeren, het RIEC-InformatieSysteem (RIEC-IS).

In 2010 zijn ook de voorbereidingen getroffen voor het opstarten van het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC). Taken van het LIEC zijn onder andere het versterken van de uniformiteit tussen de RIEC's (zie hoofdstuk 8).

3.3.1 Expertgroepen

Vanuit het Landelijk Overleg zijn thematische expertgroepen gevormd. Er zijn onder meer expertgroepen vastgoed, Bibob, analyse, privacy, mensenhandel, hennepteelt en ICT. In deze expertgroepen zijn alle RIEC's vertegenwoordigd. Er is onder andere afstemming van activiteiten, er wordt expertise gedeeld en er worden gezamenlijk instrumenten ontwikkeld.

3.3.2 Informatiesystemen

Om de gezamenlijke casusoverleggen te ondersteunen is geïnvesteerd in de ontwikkeling en implementatie van specifieke softwareapplicaties die de processen voor alle partners faciliteren. Zo is de applicatie mensenhandel ontwikkeld en er is gestart met de ontwikkeling van

2 De gemeenten Korendijk en Strijen hebben eerder aangegeven niet te willen participeren. Inmiddels hebben deze gemeenten eind 2010 aangegeven dit besluit te heroverwegen.

3 Vijf gemeenten binnen de politieregio Brabant-Noord bevinden zich nog in de besluitvormingsfase. Twee gemeenten (St. Anthonis en Boekel) hebben besloten geen deel uit te willen maken van het RIEC Zuid-West-Nederland.

applicaties op het gebied van vastgoed en softdrugs. Tevens hebben de RIEC's in 2010 veel energie gestoken in het ontwikkelen van het RIEC-IS. Het RIEC-IS maakt het mogelijk voor de RIEC's om veilig en op een eenduidige manier informatie uit te wisselen. Het systeem heeft ook een signaalfunctie, waardoor de RIEC's ervan op de hoogte zijn als bijvoorbeeld een pand of persoon – ook in andere regio's – onderwerp van onderzoek is (geweest). De uitwisseling van gegevens tussen RIEC's onderling zal de bestuurlijke aanpak en geïntegreerde samenwerking effectiever maken.

3.4 Vergroten bekendheid bestuur

In 2010 hebben de RIEC's veel voorlichting gegeven om bewustwording en draagvlak bij gemeenten te creëren. Er is deelgenomen aan regionale ambtelijke overleggen en er zijn gesprekken gevoerd met gemeenten over de problematiek om vervolgens een lokale vertaalslag te kunnen maken. Er zijn presentaties gegeven aan de (nieuwe) gemeenteraden, de Regionale Colleges en Regionale Driehoeken over de versterking van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. Ook zijn er Bibob-trainingen (wetgeving en praktijk) voor gemeenten georganiseerd en er zijn bewustwordingtrainingen aan de veiligheidspartners gegeven om de signalen op het terrein van mensenhandel te herkennen.

3.5 Verbeteren informatiepositie

Voorkomende knelpunten bij de gemeenten zijn de informatie-uitwisseling en een gebrek aan voldoende kennis en expertise op het gebied van privacywetgeving. Dit staat een goede informatie-uitwisseling ten aanzien van de bestuurlijke aanpak binnen de gemeenten in de weg. Informatie-uitwisseling die noodzakelijk is om een betere informatiepositie over dit onderwerp in de gemeente op te bouwen.

De bevoegdheid tot gegevensverstrekking bestaat alleen als daarvoor een wettelijke grondslag bestaat. Daarom is het van belang dat gemeenten 'privacyproof' opereren. Een verwerking van persoonsgegevens dient bijvoorbeeld bij het College Bescherming persoonsgegevens (CBP) te worden gemeld.

3.6 Versterken samenwerking

Een belangrijke taak van de RIEC's is het leveren van maatwerk. Zo investeren ze in het opzetten van lokale teams waar concrete casussen worden behandeld. De lokale teams zijn belangrijk voor het uitwisselen van bestuurlijke informatie en voor bestuurlijke interventies. Gemeentelijke flexteams maken gebruik van de gebundelde informatie ten behoeve van integrale controles.

> Uit de praktijk:
> Een door de Belastingdienst ingebrachte casus betrof een onderzoek naar een grote huisjesmelker. De gemaakte analyse bood inzicht in een omvangrijk samenwerkingsverband. In samenwerking met de gemeente, de Belastingdienst, het OM en de politie is gekomen tot een integraal plan van aanpak. De uitvoering hiervan loopt nog.

3.7 Faciliteren integrale aanpak

Uit de praktijk:
Informatie wordt nu vooral gedeeld op casusniveau. Een casus wordt door een convenantpartner bij het RIEC neergelegd met een vraag om informatie. Het RIEC checkt bij de overige convenantpartners of er relevante informatie beschikbaar is. De meerwaarde van de informatie-uitwisseling is dat er beter zicht is op de complete situatie rond een casus. Daardoor kan individueel of gezamenlijk een passende aanpak worden ontwikkeld en er kunnen afspraken worden gemaakt over het proces. Het RIEC vervult de rol van informatiemakelaar en is tevens het platform voor afstemming van de informatie en de gezamenlijke gecoördineerde aanpak.

3.7.1 Informatieknooppunt

Er is structurele samenwerking tussen de convenantpartners: gemeente, politie, OM, Belastingdienst, SIOD en FIOD. Dankzij de uitwisseling op basis van de convenanten hebben de partners meer inzicht in elkaars mogelijkheden en slagkracht. Het succes is afhankelijk van de inzet en participatie van de samenwerkende organisaties. De RIEC's hebben daarin een zeer belangrijke verbindende rol en groeien daarmee toe naar het informatiecentrum voor de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit.

3.7.2 Informatie-uitwisseling

De informatie-uitwisseling tussen partners is ook geïntensiveerd door in concrete projecten samen te werken aan casuïstiek of per thema. Op basis van signalen van partners komt informatie bij elkaar die vervolgens via een integrale weging, analyse en beoordeling leidt tot afgestemde interventies.

Uit de praktijk:
In de huidige manier van werken ligt het zwaartepunt van de werkzaamheden van de informatiemedewerkers bij het verzamelen van alle gegevens. Na de implementatie van het nieuwe datasysteem komt het zwaartepunt te liggen bij het veredelen en analyseren van gegevens.

Aandachtspunt bij het uitwisselen van informatie is de tijd die verstrijkt tussen de informatieaanvraag van het RIEC en het daadwerkelijk ontvangen van de informatie van de betreffende partner. De regelgeving op het gebied van privacybescherming en de daaruit af te leiden mogelijkheden tot informatieverstrekking is een punt van aandacht. Zo komt het bijvoorbeeld voor dat informatie niet wordt gedeeld doordat er interpretatieverschillen van de juridische mogelijkheden bestaan tussen partners.

3.7.3 Synergie

Er is sprake van een grote betrokkenheid bij de partners en de wil om van de RIEC's een succes te maken. Samenwerken en zeker samen kiezen kost tijd en energie. Er worden snel resultaten verwacht en de verwachtingen zijn hoog. Vaak zijn (kleine) successen een belangrijke katalysator in het proces. De praktijk wijst uit dat de gewenste en vereiste synergie er is als er in lokale teams wordt samengewerkt aan casussen.

Korte communicatielijnen, zoals de dagelijkse contacten van de projectleiders van het RIEC met de vaste contactpersonen bij de partners, het mondeling delen van informatie, het geven van tips en het samenbrengen van sleutelfiguren in lopende onderzoeken dragen in sterke mate bij aan dit proces.

Uit de praktijk:
In 2010 heeft advisering plaatsgevonden met behulp van zogeheten vakberaden. Per subregio worden thema's behandeld, zoals privacy, borgen van de Wet Bibob en de bestuurlijke aanpak. Dit gebeurt samen met de betrokken veiligheidsmedewerkers van de diverse gemeenten.

3.8 Samenwerking andere partijen en bedrijfsleven

De RIEC's werken samen met een groot aantal autoriteiten, instituten, samenwerkingsorganisaties en brancheorganisaties. Belangrijke samenwerkingspartners zijn, in navolging van de landelijke thema's, onder andere het Vastgoed Intelligence Centre (VIC), het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel (EMM) en de Regionale Coördinatiepunten Fraudebestrijding (RCF's). Met het VIC is onder meer samengewerkt bij de ontwikkeling van een risicomodel voor fraude met vastgoed. Met het EMM heeft onder meer een doorontwikkeling plaatsgevonden in informatiedeling tussen het RIEC en het EMM bij concrete signalen van mensenhandel. Waar mogelijk werken de RIEC's en de RCF's samen, ook op het gebied van het delen van huisvesting en middelen.

Naast de genoemde expertisecentra werken de RIEC's samen met andere partijen zoals het Bureau Bibob, het landelijk programma Financieel-Economische Criminaliteit (FinEc), en de Landelijke Taskforces Mensenhandel, Vastgoed, B5 en Georganiseerde Hennepteelt.
Op het gebied van milieu, handhaving, Bibob en aanbestedingen werken de RIEC's ook samen met de provincies.

3.8.1 Publiek-private samenwerking

Bij de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit is de betrokkenheid van private partijen van belang. Private partijen kunnen helpen drempels op te werpen tegen de georganiseerde criminaliteit. Toch is in 2010 niet structureel samengewerkt met het bedrijfsleven. Het merendeel van de RIEC's geeft aan dat de structurele samenwerking pas wordt opgebouwd als de samenwerking met de huidige (publieke) partners goed is verankerd. Gezien de taken van het RIEC om primair de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit te versterken en secundair de geïntegreerde aanpak te faciliteren, is dit een valide redenering. In sommige projecten speelt het bedrijfsleven wel een rol in de samenwerking, bijvoorbeeld bij het aanleveren van gegevens of het nemen van maatregelen naar aanleiding van bestuurlijk en/of integraal onderzoek.

4 Bibob

In veel gevallen helpen de RIEC's gemeenten bij het Bibob-proces (van aanvraag tot bezwaar- en beroepsfase). Ook ondersteunen ze bij het nauwkeurig opbouwen van het Bibob-dossier en het inrichten van een zorgvuldige procedure.

4.1 Regionaal Bibob-beleid

De RIEC's hebben in 2010 een belangrijke bijdrage geleverd aan het formuleren van een regionaal Bibob-beleid. De binnen de RIEC's aanwezige expertise op het gebied van financiën, fiscale zaken en analyse wordt in voorkomende gevallen aangeboden aan bestuursorganen. Bijvoorbeeld bij advisering over vormgeving en implementatie van het beleid in de organisatie en als het gaat om ondersteuning bij het daadwerkelijk toepassen van Bibob in een specifieke casus. Door het Bibob-beleid regionaal af te stemmen, kan willekeur en het zogeheten waterbedeffect tegengegaan worden. Ook hebben de RIEC's gemeenten en provincies geadviseerd over toepassing van de Wet Bibob. De RIEC's ondersteunen gemeenten en provincies bij het toepassen van de Wet Bibob en bevorderen daarmee de inzet van dit instrument.

4.2 Deskundigheidsbevordering

Het periodiek bij elkaar komen van gemeentelijke projectleiders, privacyambtenaren en Bibob-functionarissen om onderling te leren en casuïstiek te bespreken, is een voorbeeld van deskundigheidsbevordering. Vergunningmedewerkers van gemeenten hebben een cursus aangeboden gekregen over het beoordelen van financiële gegevens in het kader van een Bibob-toets. Er waren periodiek vakberaden waarin aan de hand van thema's het te ontwikkelen beleid en de in te zetten instrumenten zijn besproken. Ook zijn er Bibob basis- en vervolgcursussen aan de partners en de medewerkers van het RIEC aangeboden.

4.3 Wetswijziging

Het ontbreken van bepaalde bevoegdheden in de Wet Bibob (zoals het kunnen raadplegen van een landelijk register van Bibob-onderzoeken) heeft de RIEC's gehinderd in de toepassing van het instrument. Daarnaast leidt de huidige toepassing van de wet vaak tot hoge administratieve lasten, waardoor niet alle gemeenten een Bibob-beleid willen voeren. Op dit moment is bij de Tweede Kamer een voorstel tot wetswijziging Bibob in behandeling, waarin op beide aspecten een voorstel tot verbetering wordt gedaan. Na invoering van de wijziging kunnen de RIEC's optimale ondersteuning op het gebied van Bibob aan gemeenten bieden.

5 Bijdragen RIEC's aan convenantthema's

Als uitvloeisel van het Regionaal Convenant Geïntegreerde Decentrale Aanpak Georganiseerde Misdaad, is in vrijwel alle RIEC's de focus in ieder geval gelegd op de landelijke hoofdthema's vastgoedfraude, georganiseerde hennepteelt en mensenhandel. Per thema wordt hieronder aangegeven wat de RIEC's onder meer bijgedragen hebben aan de aanpak ervan.

5.1 Vastgoedfraude

- Inventariseren van malafide gebruik van vastgoed door de georganiseerde misdaad om te komen tot een overzicht van risicovolle subjecten/ objecten ten behoeve van een gerichte (integrale) aanpak;
- Ontwikkelen van de gebiedsscan risicovol vastgoed. Dit heeft geleid tot een doorlichting van lokaal vastgoed in verschillende gemeenten.

5.2 Georganiseerde Hennepteelt

- Versterken aanpak hennepkwekerijen in verschillende regio's;
- Maken van analyses hennepplantages en growshops;
- Adviseren en onderzoeken met betrekking tot bestuurlijke sluiting growshops en aanpassing regelgeving;
- Doorontwikkelen aanpak van ontmanteling op basis van bestuursdwang (inclusief kostenverhaal);
- Aanbieden van APV-growshopbepaling;
- Begeleiden van een uitvoeringsmap softdrugs: een beschrijving van het hennepbeeld in de regio met daarbij voorgekookte besluiten die een gemeente in dit verband kan nemen en bij de inzet waarvan het RIEC hen kan ondersteunen;
- Ontwikkelen van een format voor de signalering van hennepkwekerijen op bedrijventerreinen.

5.3 Mensenhandel

- Ontwikkelen van een methodiek controle seksadvertenties;
- Ontwikkelen van een uitvoeringsmap mensenhandel;
- Ontwikkelen van opleidingen in bewustwording, in samenwerking met het EMM.

Uit de praktijk:
Naar aanleiding van een strafrechtelijk onderzoek naar georganiseerde misdaad (onder andere mensenhandel en drugshandel) in relatie tot een aantal horeca-gelegenheden in de regio zijn de betrokken gemeenten, ondersteund en geadviseerd door het RIEC, bestuurlijke procedures gestart gericht op sluiting van de zaken en intrekking van de vergunningen. Het betreffende criminele netwerk was actief in meerdere gemeenten. De informatie uit dit strafrechtelijk onderzoek is gebruikt om ook bestuursrechtelijke (of wellicht fiscaal) maatregelen te treffen.

5.4 Algemene instrumenten

De RIEC's hebben fors geïnvesteerd in het versterken van bestuurlijke expertise en instrumenten. De instrumenten, die de afzonderlijke RIEC's ontwikkeld hebben, zijn uiteraard landelijk ter beschikking gesteld aan de overige RIEC's en de partners. Voorbeelden zijn:

- Diverse formats waarmee de informatie-uitwisseling tussen gemeenten en politie op juridisch correcte wijze kan worden uitgevoerd;
- Risicodetectie- en analysemodellen;
- Handboek Bestuurlijke Aanpak Georganiseerde Criminaliteit (in samenwerking met het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid);
- Handreiking voor gemeenten voor het privacyproof maken van de informatiehuishouding zodat de informatie ook gebruikt kan worden bij de integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit;
- Handleiding Bibob-toetsing horeca;
- Regioscan: een analyse van bestaande risicobranches en gelegenheidsstructuren per gemeente, inclusief een bestuurlijk advies (over in te zetten instrumenten) per gemeente om die risico's tegen te gaan.

Uit de praktijk:
Het RIEC analyseerde systematisch internetadvertenties op zoek naar aanwijzingen voor illegale prostitutie en mensenhandel in de regio. Dit heeft geleid tot zo'n 35 bestuurlijke rapportages. Het RIEC ondersteunde en adviseerde de betrokken gemeenten bij het nemen van bestuurlijke maatregelen, onder andere het opleggen van een last onder dwangsom, naar aanleiding van deze rapportages.

Verder is er vanuit gezamenlijke fenomeenanalyses informatie uitgewisseld over specifieke branches (Chinese horeca, growshops, horeca in brede zin) en bedrijventerreinen. Het RIEC voerde hierbij de regie.

6 Conclusies

Het jaar 2010 stond in het teken van verdere ontwikkeling van de RIEC's. Er is door de RIEC's veel aandacht besteed aan het vergroten van de bewustwording bij de samenwerkingspartners. Met als resultaat een toename van het aantal gemeenten dat is aangesloten bij een RIEC tot 75 procent (314 van de 418 gemeenten). De focus ligt op de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. Tussen de RIEC's zijn nog grote verschillen. Een aantal RIEC's is al vergevorderd in de ontwikkeling van de bestuurlijke en geïntegreerde aanpak in de regio. Andere RIEC's zijn nog bezig om de partners in de regio te laten aanhaken. De verschillen tussen de RIEC's worden wel kleiner.

De informatie-uitwisseling kwam als knelpunt naar voren in het jaarverslag RIEC's 2008-2009. In 2010 hebben de RIEC's de informatie-uitwisseling en de samenwerking tussen de convenantpartners openbaar bestuur, politie, OM, Belastingdienst, FIOD en SIOD geïntensiveerd. Er is hard gewerkt om de informatie-uitwisseling tussen de diverse partners te verbeteren. Er zijn, naast de thema's uit het overkoepelende Regionaal Convenant Geïntegreerde Decentrale Aanpak Georganiseerde Misdaad, ook themaspecifieke convenanten en formats ontwikkeld. De informatie-uitwisseling en samenwerking tussen de partners is ook geïntensiveerd door in lokale teams samen te werken aan casussen. De samenwerking tussen de partners van het RIEC verloopt niet overal even soepel omdat de verwachtingen die de partners van het RIEC hebben verschillen. Er is een duidelijke behoefte aan een goed informatiesysteem. Het RIEC-InformatieSysteem biedt een oplossing voor het uitwisselen van de informatie.

Er is samengewerkt met andere expertisecentra. Er was in 2010 niet of nauwelijks samenwerking met het bedrijfsleven. De RIEC's willen eerst de samenwerking in de publieke sector goed op orde hebben. Desondanks is het van belang ook publiek-private samenwerking te realiseren.

Een ander aandachtspunt uit het jaarverslag RIEC's 2008-2009 was de behoefte aan meer uniformiteit tussen de RIEC's. Door het oprichten van werkgroepen die zich met een concreet thema bezighouden, heeft de landelijke bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit door de RIEC's meer vorm gekregen.

De RIEC's hebben ook geïnvesteerd in het versterken van bestuurlijke expertise en in de ontwikkeling van bestuurlijke instrumenten. Achterliggende gedachte daarbij was alle partners – dus ook gemeenten – mee te krijgen in de integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit.

De ondersteuning van gemeenten bij Bibob-beleid is en blijft een belangrijke taak voor de RIEC's. Om het Bibob-beleid te versterken ontplooien de RIEC's veel activiteiten, vooral op het gebied van bewustwording bij gemeenten. Pas nadat het wetswijzigingsvoorstel in werking is getreden kunnen de RIEC's hun ondersteuning met betrekking tot Bibob uitbreiden naar de daadwerkelijke toepassing van het instrument.

7 Vooruitblik

Het kabinet heeft in maart 2011 per brief aan de korpsbeheerders aangekondigd de rijksfinanciering van de RIEC's per 1 januari 2012 een structureel karakter te geven

De (door)ontwikkeling van de RIEC's wordt in 2011 onverminderd doorgezet. Vanaf begin 2011 is het LIEC operationeel. Taken van het LIEC zijn onder andere het versterken van de uniformiteit tussen de RIEC's. Ook zal het LIEC het kenniscentrum zijn op het gebied van de bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad. Tevens heeft het LIEC de opdracht de publiek-private samenwerking te versterken.

De verwachting is dat het aantal gemeenten dat zich bij het RIEC aansluit in 2011 stijgt. Het RIEC Midden-Nederland heeft te kennen gegeven dat in 2011 minimaal 17 gemeenten het convenant ondertekenen. Bij het RIEC Limburg zullen – zoal het er nu naar uitziet – in 2011 minstens vier centrumgemeenten van Limburg-Noord zich aansluiten. De overige gemeenten in Limburg-Noord haken naar verwachting in 2012 aan. Het RIEC Oost-Nederland is in een vergevorderd stadium wat betreft de aansluiting van vrijwel alle gemeenten binnen de politieregio's Gelderland-Midden en Gelderland-Zuid.

Zoals het er nu naar uitziet, wordt het RIEC-IS vanaf het vierde kwartaal van 2011 geïmplementeerd. Dit is een belangrijke stap vooruit in de uniformering van de werkwijzen en informatiedeling binnen de RIEC's.

Bijlage I Regionale Informatie- en ExpertiseCentra

1. Noord
2. Oost-Nederland
3. Midden-Nederland
4. Noord-Holland
5. Haaglanden/Hollands-Midden
6. Zuid-Holland-Zuid
7. Zuid-West-Nederland
8. Limburg
9. Zuid-Oost-Brabant
10. Rotterdam-Rijnmond
11. Gelderland Midden-Zuid